

A HORDOZHATÓ ELEMÉK ÉS AKKUMULÁTOROKKAL KAPCSOLATOS KÖRNYEZETVÉDELMI KÖTELEZETTSÉGEK TELJESÜLÉSE; SZÜKSÉGES-E MÓDOSÍTANI A HATÁLYOS SZABÁLYOZÁST?

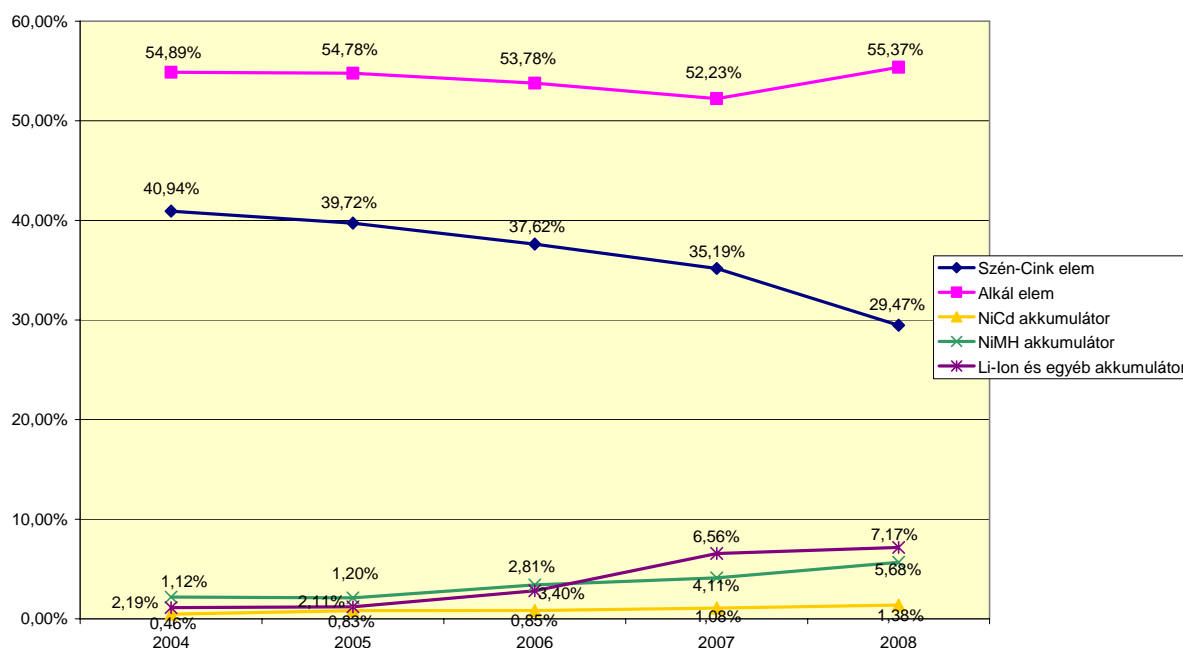
2005-ben, a 109/2005 Korm. rendelet hatályba lépésével **megindult hazánkban a hordozható elemek és akkumulátorok a gyártói finanszírozású, szervezett visszagyűjtése és ártalmatlanítása**. A várakozásokkal ellentétben nem egy, hanem három koordináló szervezet alakult e hulladékfajta begyűjtésre. Különbőféle méretű és kapacitású **visszagyűjtő rendszerek alakultak**. A 2006 szeptemberében kihirdetett 2006/66 EK irányelv nyomán – a gyártói érdekképviselő és a Minisztérium folyamatos konzultációja után - a megadott határidőig, 2008. szeptember 26-ig kihirdetésre került két új jogszabály, a 181/2008 (VII. 8.) Korm. rendelet és a 21/2008 (VIII. 30.) KvVM rendelet. E két rendelettel az Irányelv rendelkezései a magyar jogba átültetésre kerültek, a szabályozás rendezetté vált.

A RE'LEM Kht. begyűjtő rendszere ma már **több mint 13 000 gyűjtőhelyből** áll. A további két koordináló szervezet is rendelkezik **kb. 2 000-2500 gyűjtőhellyel**.

A **begyűjtési célokat** a koordináló szervezetek minden évben **teljesítették**. Lakossági célú felvilágosító kampányok zajlanak, elsősorban a fiatalabb generációk számára, gyűjtőversenyek formájában. A hordozható áramforrásokra vonatkozó szabályozás pozitív környezeti hatással járt; hatályba lépése óta **kb. 1 000 tonna áramforrás hulladék került** – a lakossági kommunális rendszerek helyett - **szelektív begyűjtésre, ártalmatlanításra vagy újrahasznosításra**.

A gyártók a rendszerek kiépítésére és működtetésére több mint félmilliárd Forintot áldoztak, tekintettel már az EU irányelv hosszú távú követelményeire is. A fogyasztók számára a költségek valamennyi termék kategóriában megjelentek. A környezetre összességében kevésbé ártalmas, jó minőségű, drágább termék kategóriákban – így különösen az elemeket kiváltani képes akkumulátorok esetében - ez a költség elenyészőnek mondható, ugyanakkor **a gyengébb minőségű, kevésbé tartós leginkább szén-cink, áramforrások piacról való kiszorulása figyelhető meg**, ami hasonlóan zajlott le az Unió más tagállamaiban is. (1. Ábra, forrás: RE'LEM Kht.)

A forgalmazott áramforrások kémiai rendszer szerint

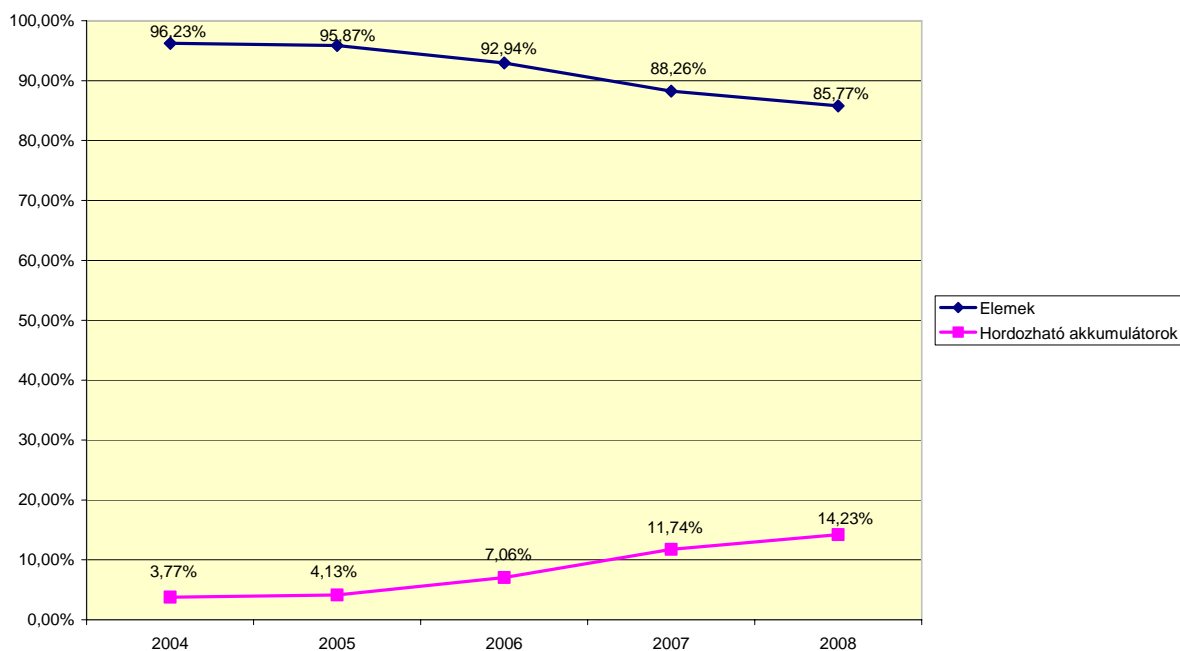

1. ábra

Megállapítható tehát, hogy a **hordozható elemekkel és akkumulátorokkal kapcsolatos hazai szabályozás rendezett, a jogszabályokban meghatározott környezetvédelmi célok, amelyek összhangban vannak a 2006/66 EK irányelvvel, teljesülnek.**

Sajnos azonban, bár használatuk lassan terjed, a **környezetet kímélő, többször használható hordozható akkumulátorok visszaigényelhetetlen termékdíj fizetési kötelezettség hatálya alatt állnak**, ami a magasabb termékáron keresztül fékezi a szélesebb körű használatot a lakosság körében. (2. ábra, forrás: RE'LEM Kht.) Az ezzel kapcsolatos javaslatot lásd később!

A forgalmazott elemek és hordozható akkumulátorok aránya

2. ábra

A közelmúltban, **a termékdíj munkacsoportban felvetett azon ötlet, hogy a hordozható elemekre is ki kellene terjeszteni a termékdíjas szabályozás hatályát semmilyen környezetvédelmi előnnyel nem járna a jelenlegi szabályozáshoz képest**, jelentősen megnövelné azonban a gyártók és a koordináló szervezetek adminisztratív feladatainak mennyiségét, amelyet csak a szervezeti létszám növelésével és jelentős költségnövekedés mellett tudnának csak ellátni. **A termékdíj kiterjesztése az elemek csoportjára jelentős környezeti kockázat növekedést okozna**, mivel a termékdíjjal növelt termékár a végfelhasználókat a határérték feletti veszélyesanyag tartalmú, illegálisan forgalmazott termékek vásárlásának irányába mozdítaná el a következők miatt:

A jelenlegi jogszabályokban előírt gyártói kötelezettségek teljesítése a hordozható kémiai áramforrások árát az alábbi tényezőkön keresztül növelni fogják:

- meglévő gyűjtőhálózat fenntartási költségei,
- meglévő gyűjtőhálózat fejlesztése, bővítése, növekvő mennyiségű begyűjtött hulladék kezelési költségei,
- az eddigi lerakás helyetti újrahasznosítási, országhatáron túli szállítási költségek,
- jogszabályban előírt tájékoztatási költségek (évente legalább kétszer országos szintű tájékoztatás).

A jelenleg már élő, jogszabályi kötelezettségeken felül a termékdíjfizetési kötelezettség újabb költségnövelést eredményezne, még abban az esetben is, ha a termékdíjmentesség feltétele teljesíthető lenne. A termékdíjfizetéssel kapcsolatos adminisztratív feladatok ellátása a gyártóknál és a hatóságnál is indokolatlan költség-növekedést okoznának. Ha a termékdíjmentesség feltétele teljesíthető lenne, akkor végeredményben nem volna állami bevétel, sőt az előbb említett többlet költség a termékdíjas feladatokat ellátó hatóságoknál (és a gyártóknál is) többletkiadásokat eredményezne.

Ha viszont a termékdíjmentesség feltétele a jelenlegi helyzethez hasonlóan teljesíthetetlen lenne, akkor koherenciazavar keletkezne az EU direktívával megegyező, hazai jogszabályok és a termékdíjas jogszabályok között.

A termékdíj és a termékdíjas adminisztrációs költségek már olyan mértékben növelnék a termék árát, amely a vásárlókat – különösen a gazdasági válság okozta fokozottan érzékeny környezetben - az olcsóbb, illegálisan az ország területére bekerülő és magas veszélyesanyag tartalmú kémiai áramforrások vásárlására ösztönöznék. Ennek következményeként a hulladékká váló kémiai áramforrások körében megnövekedne a beazonosíthatatlan hulladék, ami az újrafeldolozható mennyiséget csökkentené. Ezen kívül a települési hulladékba kerülő elhasznált elemek és akkumulátorok nagyobb környezeti kockázatot jelentenének. Ezzel viszont sérülne a szabályozás eredeti egyik alapvető célkitűzése, a környezeti kockázat csökkentésének elve.

A fentiek miatt az Elem és Akkumulátor Forgalmazók Egyesülése, több mint 140 gyártó képviselőjében elveti a termékdíjas szabályozásnak az elemekre történő kiterjesztésének ötletét.

GYAKORLATI TEENDŐK AZ EREDMÉNYEK TOVÁBBI JAVÍTÁSA ÉRDEKÉBEN

A jogszabályi háttér rendelkezésre áll ahhoz, hogy a bírságok kiszabása és ez által a „free rider” gyártók rendszeres – a jelenleginél szorosabb - ellenőrzése megvalósuljon. Szükséges, hogy a környezetvédelmi hatóság kísérelje figyelemmel a termékek forgalomba hozatalát és ellenőrizze, hogy azok gyártói nyilvántartásba vetették-e magukat. E feladatok ellátásában számíthatnak az iparági érdekképviselőkre, mint információ-

szolgáltatókra. **A free riderek rendszerbe terelése esetén** várható, hogy **a gyártók hosszú távon megfelelő finanszírozáshoz jutnak** újabb feladataik teljesítéséhez, azaz a dinamikusan növekvő visszagyűjtés arány eléréséhez és a hulladékoknak az eddigi lerakás helyetti – költségesebb – újrahasznosításához.

Szükséges megszüntetni azt a koherencia zavart, amely a 181/2008. Korm. rendelet illetve az 1995. évi LVI. Tv. között egyes hordozható áramforrás fajták termékdíjjal kapcsolatos szabályozásában **áll fenn**.

A **hordozható akkumulátorok** alatt a 181/2008. Korm. rendelet értelmező rendelkezései alapján minden olyan akkumulátort kell érteni, amely **nem**
- **gépjármű** indításához, világításához, gyújtásához használt akkumulátor, és **nem**
- **ipari** vagy szakirányú célra, valamint elektromos meghajtású gépjárműben használt akkumulátor.

A hatályos termékdíj jogszabály alapján a mentesség feltétele az alábbi:

„Az akkumulátor termékdíja alóli mentesség feltétele, hogy a kötelezett legalább az alábbi táblázat szerinti arálynak megfelelő hulladék akkumulátort begyűjt és hasznosít.

Év	2009-től
Minimális begyűjtési arány (gy_m)	95%
Hasznosítási arány (a begyűjtött mennyiséghez viszonyítva) (h_m)	72%

Akkumulátor környezetvédelmi termékdíj kódjai

Termék megnevezése	Termékdíj típusa	KT-kód
Akkumulátor, elektrolittal feltöltött	Akt.	501
Akkumulátor, elektrolittal fel nem töltött	Akt.	502
Rádiótelefon akkumulátorok	Akt.	503

A termékdíjfizetés alóli mentesség feltételéből egyértelműen látszik, hogy mentesség csak az Akt 501 és az Akt 502 KT kódú terméknél érhető el, és kizárólag nem hordozható típusok esetében, mivel a „hordozható” kategóriába tartozó akkumulátoroknál a 181/2008. Korm rendeletben még a legmagasabb értékű minimális begyűjtési arány is jóval „alulmúlja” a 95 %-ot! (2016-ban éri el a 45 %-ot, amely a 2009. évre előírt 19 %-ról fokozatosan növekvő ütemben elért érték)

Az Akt 503 KT kódú rádiótelefonok esetén sem érhető el a feltételként szabott 95 %-os minimális begyűjtési arány, a fenti okok miatt.

A visszaigényelhetetlen termékdíjfizetési kötelezettség megszüntetésével elősegíthető a hordozható akkumulátorok használatának ösztönzése, ezért javasoljuk a termékdíj törvény hatálya alól – a szabályozás egyértelműsítésével a hordozható akkumulátorokat kivenni.

Budapest, 2009. február 27.

Cserépy Zoltán
Elem és Akkumulátor Forgalmazók Egyesülése